

1. leser.

6-2-1945

OPPTAK

OVERSIKT:

Preussen har to-frontkrig. Belgia er helt befrikk. På et sted står de allierte 12 km. lengere inne i Tyskl. enn før den tyske offensiven. Øst for Mondschau er am. 6 km. inne i Siegfriedlinjen foran den siste befestningslinje. I de ytre befestninger er bresjen 20 km. bred. Strømmen går mot den åpne Kølnersletta. Tyskerne har selv meldt om den engelske og amerikanske oppladning i vest, og melder nå at offensiven er begynt - artilleriet spiller opp langs hele fronten.

I øst er russernes offensivkiler smeltet sammen til en eneste kile rettet mot Berlin som nå trues ved en knipetangsmanøvre. De tyske "vandrende pinnevinstillinger" er en saga blott. Byen Posen er snart tatt og tyskerne har nå bare 1/10 av Øst-Preussen. Jernbanen Kustrin-Stettin er kuttet over. Oder er nådd 8 km. syd for Kustrin, både denne by og Frankfurt er nå under artilleriild. Hovedslaget om Oder - den siste befestningslinje før Berlin - står foran sin avgjørelse.

Berlin er med sine 3 mill. flyktinger et kaotisk helvete. Ved det store bomberaidet lørdag fikk luftfartsministeriet 8 fulltreffere og regjeringsbygningene ble dekket med 18 bombesalver. 5 jernbanestasjoner ble truffet, spesielt Anhalter og Tempelhofer. Gassen er helt borte, elektrisiteten er der i time om dagen. Lørdag var flyktingestrømmen fra Schlesien og Øst-Pommern ennå ikke stanset. Flyktingene kommer i opptil 50 km. lange kolonner vestover, landeveien er kantet med døde husdyr. Det er kommet åpne godsvogner til Berlin med ihjelfrosne barn. Transportsystemet er nå brutt helt sammen i byen, og tysk censur forbyr alle meldinger fra mandag av.

Den tyske nasjonalkomite i Moskva (hvoriblant de 30 fangne generaler) har sendt ut et opprop som fastslår at den tyske østfront er knust. "Alle ofre er forgjeves, - tyskernes siste sjanse som folk er selv å styrte Hitler". I Øst-Preussen hvor tyskerne kjemper med ryggen mot havet har tyske soldater skutt sine offiserer som

vil presse dem ut i en håpløs kamp. Amerikanerne har tatt Manila-hovedstaden på Filipinerne. Det kommer til å gjøre et voldsomt inntrykk i Japan, det beviser tydelig at amerikanerne kan ta det de vil, at de faktisk behersker det vestlige Stillehav og at de når som helst kan gå iland i Kina. Manila vil overbevise japanerne om at krigen er tapt. De filipinske patriotene har stor andel i befrielsen av Manila. Byen ble stormet så fort at krigsfangeleiren i byens sentrum med 3700 fanger - deriblant norske - ble tatt uskadd.

I Hellas er forhandlingene mellom regjeringen og hjemmefrontens organisasjon EAM gått i stå, men EAMs krav om full amnesti for ELAS-troppene har ført til at regjeringen nå har sluttet med å henrette partisaner.

Idag begynner den hittil største faglige konferanse i London. Den skal vare i 14 dager. Norge har 3 representanter hvorav 1 direkte fra Norge. 40 land deltar med 145 delegater og 32 eksperter. Sovjet har den største delegasjon på 35 medlemmer. CIO - den radikalste amerikanske fagorganisasjon har det nest største deltagerantallet. En forberedende komite av eng., am., og russere har satt opp de spørsmål som skal behandles: de forenede nasjoners etterkrigsproblemer - gjenoppbygningen - fredsslutningen - fagforeningskravene. - Størst interesse samler spørsmålet om en internasjonal organisasjon av fagorg. etter krigen - om der skal lages en ny eller om man skal bygge på den gamle. Den konservative amerikanske fagorg. AFL vil ikke ha russerne med.

Krigsindustrien i Schlesia - gruver og fabrikker - ble etter den tyske okkupasjonen fratatt eierne uten erstatning. Den tyske staten solgte dem til "Bergwerksverwaltung Oberschlesien m. b. H.", et selskap dannet av Hermann Göring-werke. Året etter var foretaket blitt eier av 23 gruver, "kjøpt" av staten, ikke av eierne. Den polske arbeidskraft ble utnyttet på den mest hensynsløse måte, økning av arbeidstiden og avskaffelse av alle høytidsdager. Nå arbeider denne krigsindustri for russerne. Hermann Göring-werke er uskadd.

KAMPEN OM AKROPOLIS.

- 2 -

De sorgeligste uttrykk har overgangstidens kriser gitt seg i Hellas hvor åpen borgerkrig har brutt ut sammen med blodige kamper mellom greske motstandsgrupper og de allierte befrielsesarmeen. Disse konflikter synes desto mere meningsløse som Hellas ikke er operasjonsområde eller oppmarsjområde for operasjoner på den andre siden grensen, og enda mere som hungersnøden raser frykteligere enn i noe annet land som har vært i berøring med krigen. For å forstå utviklingen må man ha for øyene et par sentrale historiske kjennegjeringer:

For det første har Hellas alltid i særlig grad vært britisk interesseområde. Landets forhold til Storbritannia kan sammenlignes med Portugals. Britiske kapitalinteresser har helt behersket de sentrale næringsgrenene: tobakkproduksjonen og skipsfarten. Det er gammel tradisjon at britene direkte har spilt en rolle i gresk politikk og greske politikere har også ofte søkt britisk kontakt i den politiske kamp. I det politiske spillet om Middelhavet har Hellas vært brikke både overfor Italia og framfor alt overfor fransk aktivitet i det østlige Middelhav. Dette har forekommet den britiske utenrikspolitikken like naturlig som De forente staters politikk overfor visse latinamerikanske stater man har simpelthen ikke oppfattet det som innblanning i fremmede staters indrepolitikk i vanlig mening. I dag betraktes Hellas mere enn noensinne som et viktig støttepunkt i det britiske Middelhavsvelde og en utpost ved det slaviske sør-øst-Europa. Mindre enn noensinne ønsker kan en utenrikspolitisk nyorientering i Hellas.

For det andre var Hellas fra 1936 til 1940 et av de mest røddyrkede diktaturstyrte land i verden, behersket av en temmelig snever militaristisk klikk som blindt kopierte og overdrev nazistiske terror-metoder (et diktatur som likevel var helt avhengig av Storbritannia, det viste Metaxasregimets holdning da krigen brøt ut). Grekerne førte i 1940/41 sin tapre kamp i diktaturets regulære arme, men det var friheten de kjempet for - frihet fra ytre og indre undertrykkelse. Ingen som oppholdt seg ved den greske fronten kunne være i tvil om det.

Det Hellas - militært og politisk som etter okkupasjonen forlot landet var imidlertid dominert av Metaxas' gamle offiserskamarilja. Enhver eks-silregjering som førte en politikk i emigrasjonen. Men det greske folket som hadde reist seg mot fascistene og nazister, sloss ikke for en gjenopprettelse av sin egen hjemlige fascisme - for folket var et gresk diktatur ikke bedre enn et italiensk eller tysk. Derfor taler man ikke om okkupasjonstiden, men om "det åtteårige tyranniet". Det skal man hele tiden holde for øye når man vurderer det som skjer i Hellas i dag.

Den greske emigrasjonen var gjennom-syret av fascisme. Et forsøk fra grupper innen arme og marine på å styrte eksilledelsen, ble slått ned som mytteri ved hjelp av britiske tropper. Gjennom utrenskningen ble de vepnete styrkers reaksjonære karakter helt utvetydig. I hjemlandet fortsatte kampen, dels omkring restene av den regulære armeen som dannede en sterkt reaksjonær, monarkistisk motstandsorganisasjon ved navn EDES, dels gjennom en bred folkelig motstandsbevegelse tilsvarende den man fikk i andre land, som ble kalt EAM ("den nasjonale befrielsesfronten"). Den første var ledet av oberst Zervas, den annen av Alexander Svolos med en vepnet organisasjon, ELAS, som ble ledet av oberst Seraphis. Dens politiske program var klart: Gjenopprettelsen av den greske republikanske republikken, men gjennom folkets egen beslutning.

Mellom disse to gruppene oppsto et sterkt naturlig spenningsforhold: I EDES' øyne representerte EAM den virkelige hovedfienden, nemlig kommunistene (som i virkeligheten ikke hadde flertall selv om de var meget sterke), for den annen part var EDES fascistiske bitre fiender og skulle derfor bekjempes med samme hensynsløshet. Men mellom EDES og de greske uten-riksstyrkene besto sterke organisasjonsmessige bånd, og derfor naturlig også mellom EDES og general WILSONS hovedkvarter i Kairo. De britiske styrker som fortsatte å kjempe under jorden i Hellas etter at ekspedisjonskorpsets hovedstyrker hadde trukket seg tilbake i april 1941, oppgikk dermed også i EDES. Konsekvensen ble at man også i britiske

- 3 -

militære kretser betraktet den folkelige motstandsbevegelsen EAM som udisiplinerte bander som satte sine private politiske formål foran nasjonens kamp, en synsmåte som også hadde sterk tradisjonsmessig forankring i tidligere britisk politikk i Hellas.

Etterhvert virket imidlertid motstandsbevegelsen ved sin egen tyngde - i Hellas som i Frankrike, Jugoslavia o-s-v. På alliert hold ble man tvunget til å endre holdning, av forskjellige grunner imidlertid ikke så utvetydig som når det gjaldt Tito. For det første var de frie greske styrkene en ikke betydningsløs militær faktor, for det andre kunne man ikke beskyldes EDES for å intrigere med fienden slik som Mihailovitsj' gjorde, for det tredje var EAM's indrepolitiske karakter og virksomhet mere påfallende. Kong Georg, hvis ansvar for Metaxasregimet er hevet over tvil, har også meget gode forbindelser i Storbritannia. Ikke desto mindre ble EAM anerkjent av de allierte som den nye greske regjeringen som ble dannet i Kairo fikk som sjef den moderate sosialdemokraten Papandreou som tilhørte EAMS ledelse. Kong Georg erklarte at han ikke ville vende hjem før det greske folket hadde fått løve til å ta standpunkt til forfatningsspørsmålet.

Slik var situasjonen da Hellas ble befrikk - ikke på grunn av de allierte troppene eller hjemmefrontens innsats, men fordi von Weichs tvunget av krigens gang frivillig trakk sine tropper tilbake. Regjeringen Papandreou slo seg ned i Athen, hvor den side om side med den britiske overkommandoen i Hellas under general Scobie gav seg i kast med å føre landet over i normale forhold og lette den fortvilte forsynings-situasjonen. Et radikalt sosialt program ble antydnet, men forfatningsspørsmålet, andre politiske prinsippsspørsmål ble skjøvet ut i framtiden. 6 representanter for EAM ble opptatt i regjeringen.

Så kom i Hellas, som i de andre befrikkede land, krav om avvepning av motstandsstyrkene som man hevdet ikke kunne bestå ved siden av de regulære styrkene. For regjeringen

Papandreou skapte dette en ytterst ømtålelig situasjon. Armeen og ELAS representerte nemlig stort sett ikke som de andre steder bare forskjellige politiske avskygninger, men diametralt motsatte politiske prinsipper. Papandreou gjorde en rekke forsøk på å finne frem til kompromisser, en eller annen form for sammensmeltning, men dette møtte en bestemt motstand både fra armeen og den britiske overkommandoen. EAM var villig til å gå med på avvepning om man også avvepnet EDES-styrkene, bestående av den såkalte "hellige bataljon" og "fjellbrigaden" som nå har makten i Epirus-området i Vest-Hellas, videre de greske politistyrkene som under diktaturet fikk sin trening i barbari og som i 3 år ble brukt av tyskerne, og endelig de såkalte "sikkerhetsbataljonene" som tyskerne selv hadde organisert i kampen mot motstandsbevegelsen og som i terror har overgått sine tyske mestere (derimot krevde EAM ikke at de temmelig fascistiske regulære troppene skulle avvepnes). Dette gikk Papandreou med på, mens Scobies nedla veto. Dermed var det klart: Om begge styrker skulle bestå, ville det bety at man fikk to uavhengige maktsentra i landet som med sikkerhet før eller senere ville tørne sammen. Den greske regjering hadde bare ett valg: enten å gå av og la britene innsette en ny (rent reaksjonær) regjering, eller gjennomføre avvepningen av ELAS, idet den samtidig skulle konsentrere seg om sikringen av de demokratiske prinsipper og hindre at reaksjonen satte seg fast i de politiske maktstillingene.

Så kom konflikten, men i ganske anderledes krasse former enn i Belgia. Samtlige 6 EAM-ministre gikk ut av regjeringen og ledelsen av ELAS besluttet med makt å motsette seg avvepningen. Parole om generalstreik ble sendt ut. General Scobie innførte unnagelsestilstand. Regjeringen forsøkte systematisk å unngå konflikter, det samme gjorde stort sett ELAS, men EDES-kretser som bl.a. var sterke i politiet, gikk helt provokatorisk til verks. I Athen skjøt f. eks. politiet på grupper av kvinner og barn.

Dermed var konflikten låst fast, ELAS gikk til offensiv særlig i Athen og Pireus, erobret en del regjeringsbygninger og forskanset seg på Akropolis. Papandreu ville gå av som statsminister, men kong Georg som oppholder seg i London nektet etter britisk henstilling å godta demisjoneringen. Samtidig avviste regjeringen EAM's forslag om forhandlinger så lenge troppene ikke hadde lagt ned sine våpen. Etter at et britisk ultimatum var blitt avvist ("om ELAS mot britisk ordre forlater sine nåværende oppholdssteder, vil de bli betraktet som fiender"), gikk britiske og greske tropper til aksjon og den nye krigen i Hellas var et faktum.

Kampene grep hurtig om seg. Brittene satte inn tanks, artilleri og fly mot grekerne som tallmessig var overlegne og som disponerte en del artilleri, erobret fra tyskerne. Bare ved Athen hadde ELAS ikke mindre enn 25.000 mann, og for øvrig hadde de sin sterkeste borg i Saloniki. Etter 5 dages blodige kamper som kostet 2.500 grekere livet, var ELAS herrer i hele landet bortsett fra Epirus og de britiske garnisonskvarterene. EAM holdt imidlertid hele tiden fast ved sin forhandlingsvillighet, og søkte bl. a. kontakt med det "liberale" egentlig konservative partiet hvis muligingsforsøk imidlertid ble avvist av brittene. Det gjenstår nå å se hva Middelhavssjefen, general Alexander og den diplomatiske utsendingen Mc.Millan kan utrette.

Urnen i Hellas har sendt store politiske dønninger utover hele den allierte verden. I underhuset har Churchill kraftig forsvart den britiske politikken ved å rette voldsomme beskyldninger mot EAM som han så arbeidet for et kommunistisk diktatur. Det greske folket skulle selv få bestemme sin styreform, men inntil det kunne skje ville brittene ikke sky noe middel for å opprettholde ro og orden. Man har vanskelig for å godta Churchills karakteristikk av den greske notstandsbevegelse som "gangsterbander" og "pøbelvelde" som "vil skyte alle som ikke har samme politiske mening". I EAM's ledelse finnes

5 generaler fra den gamle greske armeen, fremtredende liberale politikere og professorer, 3 senatorer og to biskopper. Organisasjonens indre oppbygging var gjennomført demokratisk og dens medlemsblad kom i et opplag på 1 1/2 mill. Det virker også litt underlig å kalle den greske regjering konstitusjonell i betraktning av at den greske forfatning ble satt ut av kraft i 1936 ved et militærkupp. Churchills redegjørelse ble på den andre siden voldsomt angrepet av regjeringsopposisjonen som hevdet at det var nazismens virkelige motstandere som han nå slo ned, mens den annen part på ingen måte hadde rent papir. Man beskylte regjeringen for å ta parti i et indre gresk anliggende, for bevisst eller ubevisst å bane veien for reaksjonen og det upopulære monarkiet og for å øke den antibritiske folkestemningen i Hellas. (Etter Håndslag!)

Nyhete 6-2-45 kl. 6,30:

1. og 3. am. arme trenger stadig dyper inn i Siegfriedlinjen. Kampen om Roerdammene er begynt. Disse forsyner distriktet med vann og kraft, og kan ikke brytes i stykker ved bombing. Den nest største demningen, Urthalsperre ble tatt igår. Franske og am. styrker har kløvd Colmarområdet i to, den vestlige bryter sammen. Siden landgangen har de all. tatt 860.000 fanger på vestfr. ialt er 1 1/4 mill. ty. satt ut av spillet her. Ty. har i vest brukt opp sine strategiske reserver. I øst følger fronten nå Oder over 350 km. Ty. meldinger om at russ. er trengt vest for Oder er ennå ikke bekreftet fra Moskva. I Kustrinområdet er over 100 steder ved Oder tatt, deriblant Gøritz. I Øst-Preussen står store ty. styrker foran tilinjetgjørelsen. nv. for Königsberg og ved Allenstein. EAM og ELAS har bøyde seg for regjeringens synspunkt i spørsmålet om amnesti. Bare de som har forbrudt seg mot straffeloven og mot folkeretten for krig skal straffes. Dr. Ley talte igår til arbeiderne i våpenfabrikene i Berlin og oppfordret dem til å stå fast. Bombing av ty. vest-øst jernbaner. Den br. stillehavsflåte har angrepet oljeraff. på Sumatra.

2+17
20-2-45
OPP T AKT

OVERSIKT. Øst: Den endelige offensiven mot Berlin kan ventes når som helst. Konjevs armeer fra Schlesia har innesluttet Breslau på frammarsjen mot Berlin og tatt byene Grünberg og Guben hvor Oder gjør en sving mot vest, gått over Oder og etablert forbindelse med Sjukovs arme som beleirer Frankfurt og Küstrin med utløpere nordover mot Stargard og Stettin. Marsjal Sjukov har samlet opp store mengder materiell og tropper til marsjen mot Berlin og har allerede brudert over Oder både nord og syd for Küstrin. De "avvergeseirene" og "resultatrike motangrep" som tyskerne melder om i avisene markerer bare de naturlige hvilepauser som den røde hær må ha i sin 4-600 km. framstøt fra Warsjawa linjen. Tyskernes foranstaltninger for å derme opp denne formidable syndfloden gjenspeiler situasjonen i Berlin. Når vi hører om at Volkssturm sammen med polititropper har gått til motangrep mot Konjevs panserstyrker, så vet vi hva som er skjedd. Den tyske sivilbefolkningen blir tvunget fram mot mot panserkolosser og elitetropper med politiets maskinpistoler i ryggen, utilstrekkelig bevæpnet og utdannet og kjempende for en sak som de nå vet ikke er deres.

I vest går offensiven framleis langsomt. Engelskmennene og amerikanerne så å si tygger seg gjennom Siegfriedlinjen. Det er vanskelig å si når vi kan vente oss det egentlige gjennombruddet. Det eneste frontframstøt som blir benevnt ved navn er byen Goch (syd for Kleve) som det kjempes om. I Italia meldes bare om patruljevirkosomhet, mens Brennerbanen holdes sperret ved systematisk bombardement. En mener at general Kesselring blir tvunget til å trekke seg tilbake fra Nord-Italia, og da vel hovedsakelig p.g.a. russernes nye trusel mot Wien nå da Budapest er falt. Russerne gjør nye framstøt i det sydlige Tjekoslovakia langs Donau mellom Granelva og Komoren.

Ukens sensasjon foregår i Stillehavet, hvor amerikanerne har ligget med en flåte utenfor Japan og bombardert Tokio med fly fra hangarskip i 20 miles avstand. Tokio, hvor 6-7 mill. mennesker er stuet sammen på et områ-

de som utgjør 1/3 av Berlin står i flammer. Brannen har bredd seg til Yokohama, Tokios havneby. Samtidig har am. bombardert Iwojimaøya i Vulkanøygruppen og gjort en storstilt landgang der. Øya ligger 1000 km. fra Tokio som am. nå kan bombe med alminnelige bombefly fra disse landbasene. Japanernes svakhet viser seg best i det faktum at det ikke har lyktes am. å lokke den japanske flåten ut for å forsvare selve den japanske hovedstad og dens egne hjemmebasener.

På Luzon i Filipinerne har am. nedkjempet japanerne på festningen Corregidor som behersker innsjøen til Manilabukta og flåtebasen Cavite. Og dermed er am. i besiddelse av den beste havn og det altbeherskende strategiske punkt på Filipinerne, hvorfra de kan beherske det kinesiske hav, japanernes Mare Nostrum.

(forts. fra s. 4) og formannsstab av kjekke proissere som driver arbeidsstokken til uante akkordytelser på kålrabi-potetlompelevestandarden. Vi kjenner dem alle, og vi må være enige om at disse folkene ikke skal få lov til å ppptre som samfunnets støtter i det kommende Norge.

Skriv ned nøyaktig og detaljert disse herrers meritter som dere har opplevet det mistanker og faktiske ting. Siden skal vi samholde hva vi tilsammen har sett av asosial, forbrytersk opptreden.

Disse finstripete firmaer som søker å holde en jøssingfasade samtidig som de slipper de halvnazistiske og tyske firmaer inn bakveien søker nå å lure vekk sine judaspenger ved å kjøpe opp faste verdier i form av statsobligasjoner, landeiendommer, skog (særlig i forbindelse med tjære- og knottfabrikasjon), smykker, kunstgjenstander osv.

Alle disse transaksjoner kan bevidnes av funksjonærer, arbeidere og kanskje spesielt sjåffører.

Men skriv ned, skriv ned. Husk på at enhver pengeseddel, ethvert verdipapir igrunnen er en kvittering på varer som det arbeidende folk nå innfri med sitt eget arbeide etter krigen - når freden kommer.

Nyhete 20/2 kl. 6,30: Breslaus forsteder stormet igår. Hårde kamper men ingen forandring på Konjevs front. Største delen av Goch tatt i vest. Sarbandslinjer i Tyskland, Østerrike samt Brennerpasset bombet. På Iwojima har am. 1/3 av veien tvers over øya.

UNGDOM PÅ FREMMARSJ:

Det hender mange gledelige ting i Frankrike for tiden. Arbeiderne har kjempet fram sosialiseringstiltak, kvinnen har skaffet seg stemmerett. Nå meldes det fra Paris at ungdommen krever stemmerettsalderen nedsatt fra 21 til 18 år.

Det er "den patriotiske ungdoms forente styrker, F.U.J.P." som stiller kravet. Et forbund av den franske katolske, kommunistiske og de Gaülles ungdomsorganisasjon, det teller over 400.000 medlemmer i alderen fra 16 til 25 år. Videre krever F.U.J.P. at det blir dannet et komissariat i de Gaülles regjering som skal støtte og samordne departementenes virksomhet i ungdomsspørsmål, samt at det blir innført obligatorisk gratisundervisning for ungdom under 17 år og at gymnastikk blir et obligatorisk fag i alle franske skoler.

Kravene er uttrykk for noen få av de mange behov som ungdom i alle land har. Ungdommen er en undertrykt aldersgruppe - selv om den bråker og er frekk og lar vær å reise seg for eldre damer på trikken. Den er undertrykt på de viktigste områdene, økonomisk og seksuelt. Arbeidsledighet rammer alltid først ungdommen fordi det er unge folk som søker de jobbene som ikke finnes i nedgangstider og fordi yngstemannen i firmaet må slutte når innskrenkningene begynner. De stadig mer langvarige studie- og læreår med liten eller ingen lønn tvinger ungdommen i flere og flere samfunns lag til å fortsette med å bo hjemme til høyt opp i tyveårene. En hjemmeværende sønn eller datter får sjelden leve sitt eget liv, men oppholder seg i en kunstig forlenget barndomssituasjon og blir derfor sent voksen og uten noe naturlig kjærlighetsliv.

Den franske ungdoms krav er som sagt beskjedne og de er lette å begrunne. Krav om gratis obligatorisk skolegang til 17-årsalderen er opplagt rimelig. Et demokrati trenger opplyste mennesker. Næringslivet trenger mer faglig skolering hos arbeidere og funksjonærer. For ungdommen vil obligatorisk skolegang til 17-årsalderen også si at den slipper å gå inn i det egentlige arbeidslivet før den tiden. Et menneske bør være noenlunde utvokst før det begynner med voksent kroppsarbeid. Selv om det er yrkesmessig åndsarbeid det dreier

seg om, passer også det dårlig for pubertetsungdom. Kjønnsmodningen gjør det urimelig vanskelig å gjøre langvarig og presist rutinearbeid i de årene den går for seg.

Den enkelte ånds- eller kroppsarbeider vil få større interesse og mere glede av arbeidet sitt hvis han kjenner til hele det maskinerie hvor han selv er et lite tannhjul, en fagskole kan best gi et slikt syn. Mange av de nye skolene som skal reises bør derfor bli fagskoler. De nye skolelovene i England vil gi obligatorisk gratis fagskoleundervisning. I Norge stilte sosialistisk ungdom kravet om bedre og flere fagskoler alt før krigen, behovet er idag mere presserende enn noensinne.

Her i landet lyder ikke kravet om at skolegang skal være gratis noe utpreget radikalt. Kommunenes og statens skoler er hos oss gratis eller med små skolepenger. På tross av det kan de ikke brukes av tilnærmevis alle som trenger skolegang fordi et barn i en skole er en utgiftspost som teller i små husholdninger, mens et barn i arbeid er en inntektspost. For at de skolene som finnes og de nye som må reises kan bli tilgjengelig for hele folkets ungdom, må det offentlige sette igang en utstrakt utdeling av stipendier for skoleungdom.

Kravet om gymnastikk i skolen er en reaksjon mot den tradisjonelle kateterskolen, der gledesløst pugges sløver elevenes hjerner og dreper spenstigheten i kroppene deres. Gymnastikk er det mest populære fag i skolene hos elevene fordi den tilfredsstillende en del av den funksjonslysten som unge mennesker har. En annen sak er at gymnastikken slik som den blir drevet ofte bare er en slags idiotisk eksersis fordi gymnastikklæreren ikke har skjont at det viktigste ved kroppsøvingen er at den går for seg med lyst. Først da betyr den noe for elevens sunnhet og styrke.

Det samme gjelder for arbeidet med lesefagene. Undersøkelser har godtgjort at skoler som bare legger vekt på tilegnelsen av pensum betyr lite for folkeopplysningen. I løpet av bemerkelsesverdig kort tid er en bemerkelsesverdig stor del av stoffet glemt. Interessant arbeid med utstilling, en avis, en klubb, med motorer, radioer, kjemikalier på skolen gir elevene en positiv innstilling

til viten og produksjon. Slikt arbeid vil gi dem nyttige arbeidsvaner og lysten ved å tenke selvstendig, spørre seg fram, lese med forståelse og kritikk. Det vil også bli en oppøving i sosialt verdifullt, kollektivt arbeid istedenfor i smålig konkurranse om karakterer og lærerros. Den nye skolens ungdommen krever nå der for bli arbeidsskoler.

Det politisk viktigste kravet de unge franskmenn stiller er senkningen av stemmerettsalderen, og det vil den måtte kjempe fram under innbitt motstand. Ikke fordi kravet savner begrunnelse.

Biologisk sett er en 18-åring moden nok til å avgi stemme. Den egentlige intelligensveksten avsluttes allerede i 15-årsalderen. Selvfølgelig forutsettes også en viss erfaring i samfunnsproblemer. Men like nødvendig er politisk interesse. Den broennende politiske oppfatthet ungdom ofte viser kan gi dem på forbløffende kort tid en bedre innsikt i sosiale spørsmål enn mange eldre som stemmer ut fra gamle vaner, vaner som oftest er lite å stole på, og som den sosiale virkelighet stadig skifter.

Ungdommens politiske interesse blir nå bremset og avledet i skole og militærvesen. Myndighetene oppfatter den gjerne som frekk og noe uanstendig og ofte latterlig. En skal ikke la seg forvirre av det. Det er nettopp herskertechnik: å gå krokveier for å holde de undertrykte nede, ikke slå dem i hodet, men bruke hånletterens og moralprekenens snikende gifter. Den herskende klassen og de herskende aldersgrupper vil tviholde på sine privilegier, og de vet at det frie ord blant ungdom truer disse. Men nettopp derfor er det viktig og uavgjengelig nødvendig at ungdommen stiller dette kravet: fri diskusjon av politiske og sosiale problemer på alle ungdommens arbeidsplasser, åndsfrighet i skolerom og militærkaserner.

Skolen må ta opp nutidens historie i skoletimene og gi adgang til bøker skrevet ut fra de forskjellige syn, og lærerne må la være å presse sine personlige oppfatninger inn på elevene. Offiserene må snart forstå at deres autoritet trenger bare i felten og under militære øvelser og at autoritet innblanning i soldatens privatliv er forsøk på å lage prøssere av rekruttene.

Den politisk forsvinnende innflytelse ungdommen har idag har på ingen måte så særlig gamle tradisjoner. Verdshistorien kjenner mange eksempler

på statsmakt og politisk innflytelse i 20-årene. Ungdommens innsats under frihetskampen i de okkuperte land viser at den har evne til å ta førerrollen i folkets kamp mot nasjonal og sosial undertrykkelse. Den har bevist det fordi situasjonen har hatt bruk for den og gitt den ansvar og oppgaver, noe den ikke før hadde i sosial målestokk.

Det politiske arbeid som går for seg i Europa idag for å gjøre demokratiet mer tidsmessig, dvs. i samsvarende med de produksjonsmåtene som hersker, sinkes i fortvilet grad av gamle tradisjoner, konvensjoner og tankevaner. Europa er økonomisk moden for sosialisme. Større politisk innflytelse fra ungdommens side vil også gjøre menneskemassene mere moden for sosialismen, dvs. samfunnet uten økonomisk og sosial utettferdighet.

Noen vil kanskje si det er søkt å ville allierte opprøret mot de herskende klasser med oppstanden mot de eldres privilegier. Tvert om. En slik allianse vil være naturlig. Klasseundertrykkelsen reproducerer seg bestandig i familieundertrykkelse. Den økonomisk undertrykte arbeider og funksjonær vil i sitt hjem undertrykke kone og barn. Det var en lovningsmessig sammenheng som førte til at førerideologien ble så godt mottatt i de patriarkalske prøsserhjem.

Kampen for større frihet har mange fronter, men kampens mål er likevel ett. I kampen for ungdommens stemmerett må derfor arbeiderne og ungdommen gå sammen. Da Norges stemmerettsalder ligger 2 år over den nåværende franske og 5 år høyere enn det de unge franskmenn krever, blir denne kampen ennå viktigere i Norge enn i Frankrike.

FRA HJEMMEFRONTENS LEDELSE:

Vær med og forbered rettsoppgjøret.

Den ure som har vist seg i enkelte land skyldes for en stor del misnøye med rettsforfølgningen mot landssvikerne. Folket har reagert mot at myndighetene ikke gjør raskt og effektivt opp med dem som har sveket og mot at mange av landssvikerne tilsynelatende ikke bare slipper straff, men endog fortsetter i franskutte stillinger i samfunnet.

Vi vet nå at myndighetene ofte har vært like ivrige som folket etter å fremme rettsoppgjøret. Det er mangelen på et klart og sikkert bevismateriale som har sinket retts-

forfølgningen uten at noen har villet det. - Dette må vi lære av! Vi skal ha et rettsoppgjør med landssvikene i Norge, ikke lynch-justis og selvtekt etter nazistisk mønster. Vi vil ikke sette flekk på våre rettstradisjoner og skaffe landssvikene uførtjent medlidenhet. Ingen urett er så stor at ikke retten kan dømme den. Men vi skal ha raskt og effektivt rettsoppgjør, ingen byråkratisk sendrektighet eller sentimental overbærenhet - slik som landssvikene håper. Enhver sviker skal stå til ansvar og få sin strenge velfortjente straff - enten han er stor eller liten.

Våre myndigheter ute og hjemmefrontens organer har gjort sine forberedelser, men oppgaven er åtor og de trenger assistanse. Hver norsk mann og kvinne kan uten fare for egen sikkerhet være med på å forberede et raskt og rettferdig rettsoppgjør ved å hindre at beviser går til spille. Alle må nå begynne å skrive ned det de vet eller kommer over av opplysninger om landssvikene og deres forbrytelser, for å lette politiet og domstolene i deres arbeid. Prøv ikke å bringe opplysningene videre idag. Gjem dem på et sikkert og tørt sted og lever dem til nærmeste politimyndighet når landet er fritt igjen.

Vær oppmerksom på følgende: skriv ikke ned rykter eller løst snakk, men bare kjennsgjerninger som du har sikker viten om. La ikke nedtegnelsen få farge av personlig forbitrelse og hevnefølelse. Det er den rene sannhet som interesserer. Stol ikke på det du vet er alminnelig kjent. Det kan være et mistak. Men oppgi andre vitner som kjenner til saken. Ta med alle enkeltheter ved det du skriver om. Når? Hvor? Hvordan? Tidfest nedtegningen av opplysningene.

Disse ting har det særlig interesse å få vitnefast på det rene:

1. Hvem er medlem av NS? Hvem har vært medlem av NS etter 9. april 1940 og har meldt seg ut etterpå? Når meldte han eller hun seg ut?
2. Hvem har vært med i hirden, germanske SS e.l. nazistiske kamporg?
3. Hvem har angitt gode nordmenn?
4. Hvem har pekt ut norske gisler?
5. Hvem står i Gestapos eller statspolitets tjeneste?
6. Hvem har torturert eller brukt vold under forhør eller i fengsel?
7. Hvem har stjålet eller ulovlig tildegnert seg verdier f.eks. fra norske org. som er "oppløst" eller fra privatpers. som har måttet reise fra landet?
8. Hvem har tjent seg rik på krigen ved

arbeid for tyskerne?
 9. Hvem har ansvaret for ulovlige avsettelse av offentlige tjenestemenn eller tillitsmenn?

10. Hvem har ansvaret for ulovlige bevilgninger av offentlige eller private kasser?
 11. Hvem hjelper fienden med å forberede eller åtte i verk ødeleggelse av norske verdier, f.eks. under en tilbaketrekning?

Hjemmefrontens parole skal vi ta som en alvorlig oppfordring til oss alle om å sørge for at de asosiale elementer som i alt for høy grad har fått anledning til å boltre seg i denne krisetiden ikke skal få lov til å forgifte atmosfæren under etterkrigstiden med alle dens problemer. Oppgjøret med nazistene skal som hjemmefrontens ledelse framhever skje i rolige og rettslige former. Det er mest om å gjøre for oss å få greie på tingene i deres store sammenheng. De usle og oftest forførte NS-medlemmer har mindre interesse. Det vi vil ha greie på er hvem som har benyttet seg av disse skakkjorte individene og hvem som har finansiert dem. Vi vet at det er forskjellige interesser som har understøttet denne bevegelsen og ydet bidrag til den norske legion og andre "kampgrupper" i NS. Dette er delvis de samme interesser og firmaer som, samtidig som de vil gå som patente jøssinger leverer til tyskerne på bekostning av norske leveranser og norsk kundekrets for å få en merfortjens. Det er disse folk som rammes av hjemmefrontens parole punkt 8: Hvem har tjent seg rik på krigen ved arbeid for tyskerne.

Tyskerne har innrettet seg meget smart. De norske grossister og forhandlere var bundet av faste prosentsetninger som var opprettholdt av de norske fabrikanter kartell- og ringorganisasjoner før krigen. Tyskerne etablerte sine egne innkjøpsfirmaer av halvnazistisk eller strippet karakter. Disse nyetablerte gangsterfirmaer kunne by på store leveranser til høye- nesten svartebørspriser og derfor forholdsvis lave prosentsetninger. Dette forholdet har fristet svakere sjeler av kontorsjef- og disponentkategorien som setter "sin are" i å presentere sitt ettermiddagsjessingstyre stadig mer blomstrende regnskaper.

Det er de samme firmaer som opprettholder en ingeniør-verksemester- (forts. s.1)

OVERSIKT.

Både på øst- og vestfronten har det skjedd viktige ting i uken som gikk. At det for oss som iakttakere har fortont seg som en forholdsvis rolig uke kommer av at vi hele tiden har ventet oss det store gjennombruddet på begge fronter. Den røde armé har vesentlig forbedret sine utgangsposisjoner ved at Konjev har rykket opp på siden av Sjukov og utvidet forbindelsen mellom de to hærgrupper som nå står på en sammenhengende nord-sydlinje, fra syd regnet byene Lauban, Bunzlau, Sorau, Sommerfeld, Guben, med forbindelse til Sjukovs styrker mellom Guben og Grünberg over på nordsiden av Oderbuen. Sjukovs styrker står foran Frankfurt og Küstrin, med bruheide mellom de to byer og bruheide nord for Küstrin over Oder. Fra Küstrin rekker Sjukovs høyre flanke til foran Stettin og Stargard. De tropene som dermed er avskåret i Pommern begrenses av byene Arnswalde, Kallies, Märkisch Friedland, Deutsch Krone, Flatow, Preussisch Friedland, Konitz, Czersk og den russiske fronten 48 km. syd for Danzig.

I Øst-Preussen er tyskerne trengt sammen på et lite område syd for Königsberg, Braunsberg, Zinten, Friedland, alle de anførte byene er på russiske hender.

Königsberg står umiddelbart for fall, og tyskerne gjør fortvilte motangrep for å slå seg igjennom vestover til havnebyen Pillau. Mens den røde hær har forbedret sine bruheider over Oder har den ryddet opp i de tyske garnisoner som var etterkatt i de større festningsbyene for å sinke russernes frammarsj. Det kjempes inne i Breslau og Poznan (Posen) falt fredag, 3 måneder før tyskerne hadde beregnet, og russerne tok store mengder fanger og krigsbytte. Poznans fall vil ha veldig betydning for forsyningene til Sjukovs kommende storoffensiv mot Berlin. Tyskerne sier at han nå står fordig oppmarsjert med 5-6 linjer i dydden.

I vest blir stillingen snart den samme. Amerikanerne og englenderne står oppmarsjert, og de gjennombrudd som nå blir laget gjennom de siste befestningene i Siegfriedlinjen i områdene Kleve-Goch, Jülich-Düren og

28-2-45
 AKT

Forbach mot Saarbrücken (d. nevnte byer er tatt) har til hensikt å lage bruheider for å få like gode utgangsstillinger for den egentlige offensiven som de russerne har i øst.

Samtidig foregår en veldig taktisk og strategisk bombing, vesentlig mot jernbanemål for å lamme tyskernes bevegelser. Bombingen mot det tyske jernbanenettet har nå vart i 14 dager i trekk. Det hersker vill forvirring i den tyske transporten. Hundrevis av tog når ikke sine bestemmelsessteder. Samtidig gjentar de allierte stadig sin appell til de tyske og utenlandske jernbanefolk om å sabotere. Forvirringen fører til rivninger mellom de forskjellige armégruppene. Eisenhower har erklært at når både Schlesia og Ruhrområdet er tatt, vil den tyske hæren bare ha resurser til 2 mnd. organisert krigføring - og at dette blir den siste offensiv.

HVA KAMPEN GJELDER.

De europeiske motstandsbevegelserne har ført en kamp på liv og død mot fascisme og nasjonal undertrykkelse, og i denne kampen har de lært seg å skjelve mellom venn og fiende, mellom de som var for kamp og de som var mot, mellom passive og aktive. Bevegelsen ble rekruttert av frivillige, oftest i smågrupper som senere kom i kontakt med hverandre og sluttet seg sammen til større enheter. Det var folk fra arbeidsplassen som sluttet seg sammen, for det meste arbeidere og intellektuelle - folk som på grunn av sin stilling i samfunnet følte en naturlig solidaritet eller som hadde lært seg å tenke sosialt.

En kapitalist tenker ikke sosialt. På grunn av sin stilling i samfunnet tenker han ut fra sin egen økonomiske enhet - bedriften og firmaet - som er grunnlaget for hans eksistens. De forskjellige firmaer danner øyer i samfunnet. Det er anonyme varer som med sin verdi og pris bestemmer forholdet mellom disse firmaene og skyter seg inn mellom menneskene og bestemmer deres gjensidige oppførsel. Derfor dette forbeholdne og komiske uttrykket foretningssvenn. Det lukter litt av presenter. Hvert firma er seg selv nok. Mellom dem gjelder anarkiets og junglens lov. Her gjelder det kampen for tilværelsen hvor hver

bare har sin egen styrke å stole på. Ethvert firma står i motsetningsforhold til de øvrige økonomiske enhetene og til samfunnet som helhet. Dette forholdet preger kapitalistenes tenkemåte. Dette gjelder standen absolutt, selv om det ikke behøver å gjelde det enkelte individet, og det gjelder også i forskjellig grad de mennesker som på grunn av sin stilling i samfunnet føler seg knyttet til privatkapitalen. En kan ikke overbevise den enkelte kapitalist om nødvendigheten av å svi av fabrikken for at tyskerne ikke skal få godt av den, og en vil også ha vanskeligheter ved å overbevise hans fast ansatte funksjonærer om det samme. De vil ha inntrykk av å miste hele sitt eksistensgrunnlag ved en slik handling, og i dette jungelsamfunnet har de også delvis rett i det. Og selv en passiv motstand i form av sabotasje i produksjonen vil gå mot kapitalistenes interesser. For kanskje konkurrenten ikke gjør det, men tjener på tyskerne, legger seg opp kapital og konkurrerer dem ut etter krigen. Den brente jords politikk er en selvfølgelighet i Russland hvor alt er en økonomisk enhet, hvor mennesket derfor har følelsen av å være en for alle og alle for en. Den brente jords politikk har de allierte imperier bare kunnet gjennomføre i noen grad i koloniene hvor det ikke gjalt deres egne interesser. Her i Norge kunne tyskerne overta fulle bensintanker og et uskadd produksjonsapparat. Omvendt kunne vi se at selv borgerlig, privatkapitalistisk innstilte mennesker i embetsstanden som p.g.a. sitt yrke var vant til å se samfunnsmessig på tingene kunne føre en beundringsverdige passiv kamp mot undertrykkerne. Men også her så vi at de radikale sosialister førte an i kampen.

Hvis du ser på listen over skudte og sabotører vil du finne at det er nesten bare arbeidere. Arbeidernes innstilling til kampen er også preget av deres plass i samfunnslivet. De tenker ut fra arbeidsplassen. Der er arbeideren personlig bare en tålt gjest. Han har solgt seg for en dag. Han disponerer ikke selv over sitt arbeide og sine arbeidsprodukter, og hans hjemstavnsfølelse overfor fabrikken hviler på sviktende grunnlag. Hans miljø er arbeidskameratene, og deres felles kamp mot kapitalen gir dem en naturlig solidaritet som de utvider til å gjelde alle arbeidende i den samfunnsmessige produksjonen. Kontakten mellom arbeidere på arbeidsplassen og i

fagforeningene gjelder direkte eller mellom mennesker som føler seg som en enhet - deres tankegang blir derfor sosial.

Motstandsbevegelsen er vokset gjennom en frivillig rekruttering av samfunnsmessig tenkende mennesker, og denne rekrutteringen skjer på vesentlig "demokratisk" grunnlag. Bare de beste går med og særinteresser og strepere er utelukket. Bare sosiale motiver driver dem. I en skånseløs kamp er de sitt folks virkelige politiske uttrykk. Det er en samfunnsmessig kamp og også en nasjonal frigjøringskamp. Fordi kampen er et uttrykk for det arbeidende folket - altså samfunnsmessig - blir også de mål som bevegelsen setter seg sosiale. Under kampen har de oppdaget aktive og passive motstandere i sitt eget land, og det har bevist for dem at kampen ikke er avsluttet ved at tyskerne blir drevet ut, men at den vil fortsette som en politisk kamp også etter krigen, mot de kreftene som har vist seg splittende og oppløsende. Kampen mot samarbeidsfolkene er ikke avgjort ved en rettsak mot de groveste og mest opplagte leverandører til tyskerne. Det kampen gjelder er om de kapitalistiske særinteresser skal få lov til å bruke det samfunnsmessige produksjonsapparatet fritt og uten kontroll, utelukkende til inndrivning av profitt uten hensyn til det samfunnsmessige behovet eller i direkte motsetning til det. Se bare på motstandsbevegelsens programmer i de forskjellige landene, de er helt like. Nasjonalisering av bankene og storindustrien, statsmonopol på utenrikshandelen, samfunnsmessig kontroll med bedriftslivet, med regnskaper og produksjon. Noen land er gått ennå lengere: delvis sosialisering av industrien, ekspropriasjon og utpørsellering av storgodsene.

Nødvendigheten av en stadig mer utvidet sosialisering av samfunnslivet har ført til at bevegelsen har måttet legge en samlet nasjonal målestokk på sine planer og at den er blitt overbevist om at først la seg gjennomføre under absolutt nasjonal selvstendighet, økonomisk og politisk. Samtidig har den kampen som de nå føre nasjonalt fått dem til å føle behovet for nærmere kontakt med og støtte av motstandsbevegelsen i andre land for å kunne

politikk. Tito innledet tidlig forbindelse med motstandsbevegelsen på Balkan, og for ikke lenge siden vedtok en fransk kongress av motstandsbevegelsens folk at de ville samarbeide med motstandsbevegelsen i alle land, også i Tyskland.

På denne bakgrunn må man se de imperialistiske stormakters politikk overfor de befrierte land og deres planer overfor Europa. Som eksempel kan vi ta Grekenland som bare adskiller seg fra de andre lands skjebne i det at motsetningene her har tatt en tilspisset form. Den greske motstandsbevegelsen snakker om en 8-årig befrielseskamp. De regner fra innførelsen av Metaxas-diktaturet som støttet seg på det britiske imperium. Det er nok å gjøre oppmerksom på at de engelske imperialister eide den greske nasjonalbanken og forsikringsvesenet og dermed kontrollertelandets produksjonsapparat. En nasjonal plan for sosiale framskritt lar seg ikke gjennomføre uten at grekerne selv overtar banker og forsikringsselskaper. Men her gir vi Håndslag ordet (nr. 1, 23 jan. 1945):

DET GRESKE SPØRSMÅLET er et drastisk eksempel på at det enda er lenge igjen innen det trenger gjennom i den alminnelige bevissthet at den nødvendige følge av en konsekvent kamp mot nazismen er en fast front mot all maktpolitikk og reaksjon. Kombinasjonen av britisk interessepolitikk og gresk militærdiktatur er ikke oppbyggelig, men man skal på den andre siden vokte seg for å generalisere disse hendelsene hvis bakgrunn tross alt er helt spesiell. (Det eneste spesielle ved situasjonen er at Hellas er av strategisk stor betydning for britisk maktpolitikk overfor russerne - de kan lukke Dardanellerne derfra og berne veien til India gjennom Suez. Metaxas-diktaturet er ikke noe spesielt for Grekenland. Vi hadde samme situasjon i Jugoslavia, Romania, Ungarn, Polen, Italia, Tyskland og "demokratiet" Finnland, og i Frankrike og Belgia utfoldet storkapitalen sitt økonomiske diktatur.)

Tilsynelatende nærmer man seg en løsning i Hellas etter at kampene mellom britiske tropper og greske motstandsmenn i en hel måned raste over hele landet. Churchills og Edens besøk i Athen i julen førte til at erkebiskop Damaskinos med kong Georgs godkjennelse ble utnevnt til regent. Forfat-

ningsformen skal senere avgjøres ved folkeavstemning. (Etter at diktaturet har stabilisert seg igjen med de avstemningsmetoder vi kjenner fra de fascistiske land - hvis det i det hele tatt blir noen folkeavstemning). Damaskinos utnevnte til ny statsminister general Plastiras som hadde vendt tilbake til Hellas etter 12 års landflyktighet. Samtidig lyktes det de britiske troppene, de indiske gharikas og den greske nasjonalgarden å drive ELAS-styrkene ut av Athen, og general Alexander og britenes diplomatiske representant MacMillan kom igjen til byen. De fastholdt kravet om betingelsesløs kapitulasjon, og det ble etter hvert klart for EAM og ELAS at fortsatt motstand ville være selvmord - rent bortsett fra at hundretusener holdt på å sulte ihjel. Først brøt de demokratiske og sosialistiske partiene ut av EAM og oppfordret til fred, og den 11. søkte ELAS' militære ledere om våpenstillstand som ble fastsatt til den 15. januar. Betingelsen var at ELAS skulle trekke seg tilbake fra alle militære posisjoner over hele landet.

Britterne vil nå sette alt inn på forsoning mellom motstandsbevegelsen og dens motstandere, men i virkeligheten er det ingen lykkelig løsning som er funnet. Den nye ordningen er tvunget igjennom ved maktsprog mot flertallet av befolkningens ønske. Detsier seg selv at en bevegelse som kunne stille 100.000 mann på benene, gjennomføre generalstreik i alle større byer og som representerte alle demokratiske partier, ikke var noen "gangsterbande". Heller ikke tilstrepet den, som Churchill påstod, noe diktatur, de krav som EAM kjempet for var ikke urimelige: halvparten av regjeringspostene, opprensning i politi og forvaltning, som var overtatt temmelig uforandret fra tyskerne, og avskaffelse av de reaksjonære gardene, heller ikke at de nektet å la seg avvepne så lenge det fortsatte å bestå fascistiske eller halvfascistiske vepnete styrker. Resultatet av stridighetene kan nå lett bli et forgiftet politisk atmosfære i Hellas og en almen mistro til Storbritannia - stikk i strid med det britterne helst vil oppnå.

Bakgrunnen for den britiske politikken er klar: En russisk fram-

trengen til Middelhavet..."

Håndslag fortsetter her med å forklare den britiske politikk utfra de strategiske hensyn, men de alliertes tidligere politikk overfor Italia, Frankrike og Belgia som viser akkurat de samme trekk beviser at det ikke er de strategiske mål men de imperialistiske interesser overfor denne "halvkoloni" (Håndslags uttrykk) som er det avgjørende. Men det sier igrunnen Håndslag selv i det følgende:

"...Den britiske politikken i de befridde land går ut på at den konstitusjonelle sammenheng skal bevares og at ingen gruppe, uansett hvilken innsats den har gjort i kampen mot tyskerne, må foreta noen forandring i denne før hele folket har fått høve til å gi sin mening tilkjenne i frie valg. Men bortsett fra at en slik politikk alltid må håndheves med takt, og særlig når folket som i Hellas før krigen har gjennomlevet år under et voldsdiktatur, har en regjering utnevnt av kong Georg ingen rett til å kalle seg konstitusjonell, da kongen selv med makt satte forfatningen ut av kraft i 1936 etter at han året før var kalt til tronen etter den vildeste farse av en folkeavstemning. Men Churchill som personlig har trumfet gjennom den greske politikken, har - alle sine store statsmannsegenskaper til tross - liten sans for folkebevegelser og liten forståelse for andre lands politikk. (!! Eiendommelige egenskaper for en demokratisk allfader). Det er hans store svakhet, og den har i Hellas fått resultater som kan bli skjebnesvangre for britisk politikk.

Storbritannia ønsker nå en stabil sentrumsregjering - det vil i virkeligheten si en regjering utgått av de britiskorienterte industrikreftene hvis fremste representant var statsmannen Venizelos - med utelukkelse av de sterke, radikale motstandskretsene. Mens den tidligere regjeringssjefen Papan-dreu selv hadde utgått fra EAM, har general Plastiras, som var Venizelos militære rådgiver, men som er lite til-litvekkende som politiker, (han forsøkte også å lage et diktatur engang) dan-net en kampregjering rettet mot EAM-vesentlig bestående av politiske kon-spiratører. Britterne vil sikkert presse igjennom et formelt demokrati i Hel-las, men man har vanskelig for å se hvordan man kan undgå at utviklingen vil gå mot et kamuflert diktatur med voldsomme indre motsetninger som vil forgifte gresk politikk for år fram-

over - eller i beste fall etter kri-gen føre til en kursendring i revo-lusjonær retning som vil berøve Stor-britannia en forbundsfelle i Middell-havet!"

(De innskutte parenteser er laget av oss).

Håndslag kan spare seg sin appell til de britiske imperialister om å oppføre seg skikkelig. Det er den rene nødvendighet som driver dem til å sende sine kolonitropper mot fri-hetsbevegelsen. Selv truselen om re-volusjon vil ikke stoppe dem - tvert imot, det er nettopp den de søker å undgå. Churchill grep inn like før kampen mot den greske reaksjonen var vunnet. Regjeringen hadde bare en del av Aten igjen og EDES-troppe-ne ble drevet over på øya Korfu. Ved etableringen av dette imperialis-tiske demokrati (demokrati er et rom-melig begrep - det kan altså også bety diktatur) har Churchill søkt å skru utviklingen tilbake til stil-lingen før krigen. Men ingen ting er avgjort med det - motsetningene er like store og krefteforholdet er et annet nå enn før krigen. Og det greske folket har vunnet i politisk klarhet.

Maktforholdet er ikke stabilisert. Allerede for et par dager siden ble det meldt i radio at det var regje-ringskrise i Hellas. Innenriksminis-teren er trådt tilbake som protest mot at understatssekretariatets po-litistyrker av hjemmevernet skal gjenopprettes. Han vil ikke ta an-svaret for en politisk faktor av den art som han ikke har anledning til å kontrollere, og erklærer at understatssekretariatet er forbun-det med diktaturtradisjonene og forhatt av folket. Plastiras har foreløpig overtatt innenriksminis-teriet.

Det er oss det gjelder.

Det er ønsketenkning og illu-sjonspolitikk å bagatellisere hen-delsene i Hellas ved å påstå at de er spesielt greske og gjelder et tilbakeliggende land. De vesteuro-peiske land Italia, Frankrike og Belgia er i tur og orden blitt be-handlet på akkurat samme måten og ut fra de samme motiver - bare med den forskjell at det hittil ikke er kommet til vesentlig skyting.

Også overfor det troskyldige Nor-ge er imperialistenes politikk mer-kelig nok imperialistisk.

10
-1